

คุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดีของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

The Secondary School Student Characteristics Towards Civic Literacy in the Secondary
Education Service Area Office 25

อัญชลี ธีระสา¹, อัจฉริยา พรหมท้าว² และ อาทิตย์ อาจหาญ³
Anchalee Theerasa¹, Atchariya Ptomtow² และ Athit Athan³

Received : 23 เม.ย. 2562

Revised : 26 มิ.ย. 2562

Accepted : 1 ก.ค. 2562

บทคัดย่อ

วิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาองค์ประกอบคุณลักษณะความรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบวัดคุณลักษณะ จำนวน 36 ข้อ มีความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ .90 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน คุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) ได้ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบ ต่อส่วนรวม ด้านการรับผิดชอบต่อตนเอง ด้านการเคารพกฎหมาย กติกาของสังคม ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง ด้านการเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น ด้านการประพฤติปฏิบัติตน 2) ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) พบว่า โมเดลการวิจัยสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (χ^2) เท่ากับ 643.997 df เท่ากับ 359 p เท่ากับ 0.050 TLI เท่ากับ 0.9 SRMR เท่ากับ 0.05 RMSEA เท่ากับ 0.045 และค่า χ^2/df เท่ากับ 1.793 และ ค่า R^2 เท่ากับ 0.7122 พิจารณาค่าน้ำหนักทั้ง 6 องค์ประกอบ 29 ตัวแปร พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบทุกตัวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยจัดเรียงตามค่าน้ำหนักองค์ประกอบจากมากไปน้อย ดังนี้ องค์ประกอบด้านการเคารพกฎหมาย กติกาของสังคม องค์ประกอบด้านการประพฤติปฏิบัติตน องค์ประกอบด้านการรับผิดชอบต่อตนเอง องค์ประกอบด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวม องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมกับการเมือง และองค์ประกอบด้านการเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น ตามลำดับ องค์ประกอบด้านการเคารพกฎหมาย กติกาของสังคม มีน้ำหนักมากที่สุด ขณะที่องค์ประกอบด้านการเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่นมีต่อคุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดีน้อยที่สุด

คำสำคัญ : คุณลักษณะ, การรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี, นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อีเมล: aonglee1631@gmail.com

² อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

³ อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

¹ Graduate Student Master of Education Research and Evaluation Branch Rajabhat Maha Sarakham University,
Email: aonglee1631@gmail.com

² Lecturer in Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University

³ Lecturer in Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University

Abstract

This research aimed to study the civic literacy characteristics of secondary school students at Secondary Educational Service Area Office 25 in the first semester of academic year 2018. Research tool used in the study was a set of rating scale civic literacy measures with 36 items and reliability of .90. The statistics employed for data analysis were exploratory factor analysis (EFA) and confirmatory factor analysis (CFA) of civic literacy characteristics. Results of the study were as follows: 1) Results of exploratory factor analysis revealed that civic literacy characteristics comprised six components: collective responsibility, self-responsibility, respect the law and society's regulation, political participation, respect the rights and freedom of others, and self-conduct. 2) Results of confirmatory factor analysis showed that civic literacy characteristics model was congruent with the empirical data ($\chi^2 = 643.997$, $df = 359$, $p = .050$, $TLI = 0.90$, $SRMR = 0.05$, $RMSEA = 0.045$, $\chi^2/df = 1.793$ and $R^2 = 0.7122$). When considering the factor loadings of the six components with 29 variables, it was found that factor loading of every component was statistically significant at .01 level. The component with the highest factor loading was respect the law and society's regulation followed by self-conduct, self-responsibility, collective responsibility, political participation, and respect the rights and freedom of others, respectively.

Keywords : Characteristics, Civic literacy, Secondary school students

บทนำ

การศึกษาเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศ เพราะการศึกษาขัดเกลาให้เยาวชนเป็นทั้งผู้มีความรู้ ความสามารถ และมีปัญญา รู้จักแก้ไขปัญหา รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และรวมถึงการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข การให้การศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีความยืดหยุ่น สร้างสรรค์ ท้าทาย และซับซ้อน และเป็นการศึกษาที่จะทำให้โลกเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วซึ่งเต็มไปด้วยสิ่งท้าทายและปัญหา นอกจากทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมแล้ว ผู้เรียนจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills) เพื่อการดำรงชีวิตอยู่ในศตวรรษที่ 21 มีองค์ประกอบดังนี้ 1) ความรู้เกี่ยวกับโลก (Global Awareness) 2) ความรู้เกี่ยวกับการเงิน เศรษฐศาสตร์ ธุรกิจ และการเป็นผู้ประกอบการ (Financial, Economics, Business and Entrepreneurial Literacy) 3) ความรู้ด้านการเป็นพลเมืองที่ดี (Civic Literacy) 4) ความรู้ด้านสุขภาพ (Health Literacy) 5) ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Literacy) ที่ทุกคนจำเป็นต้องศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิต อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว ทำให้ประชาชนในชาติ ขาดจิตสำนึกในหน้าที่ของตนเอง เกิดการเห็นแก่ตัว การเอารัดเอาเปรียบกัน การล่วงละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น การไม่เคารพและให้เกียรติผู้อื่น การพูดจาไม่มีสัมมาคารวะ เป็นต้น จึงต้องมีการพัฒนาและเรียนในเรื่องรอบตัวเราไปพร้อมกับการเจริญไปในอนาคต และสิ่งที่ทุกคนควรจะต้องคำนึงอยู่เสมอ คือ การเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติ เพราะเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาชาติให้เจริญรุ่งเรืองต่อไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545 : 3)

การสร้างนักเรียนให้เป็นพลโลกหรือพลเมืองโลก (Global Citizen) เป็นวิสัยทัศน์ที่ปรากฏใน “หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติ ให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย และเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ”(หลักสูตรแกนกลาง

พุทธศักราช 2551) กระบวนการเรียนรู้ต้องปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ เคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเองมีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545 : 3)

ดังนั้นของ น.ส.ปณิดา ยศปัญญา ที่ออกมาเปิดโปงการทุจริตโครงการคนไร้ที่พึ่ง ได้รับการบรรจุเข้ารับราชการ ที่สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.) แล้ว โดยจะทำงานที่ ป.ป.ท. เขต 4 จ.ขอนแก่น รับผิดชอบพื้นที่ 12 จังหวัดภาคอีสานตอนบน ร้องเรียน ผอ.ศูนย์ฯ พร้อมพวก 6 คนนั้น ซึ่งเหตุการณ์เกิดขึ้นในสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 จากกรณีที่เกิดขึ้นนี้ทำให้ทุกคนต้องตระหนักถึงหน้าที่ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความสุจริต เป็นที่ตั้งในชีวิต ซึ่งการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาหน้าที่พลเมือง ที่ผ่านมายังไม่ได้ผลดี เนื่องจากปัญหาการจัดการเรียนการสอน ความเป็นพลเมืองสำหรับประเทศไทยนั้น “วิชาหน้าที่พลเมือง” ได้ถูกลดทอนความสำคัญให้เหลือเพียงเป็นสาระหนึ่งในสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษาเท่านั้น นอกจากนี้เนื้อหาตามที่หลักสูตรกำหนดก็เป็นวิชาการมาก อีกทั้งหลักสูตรและวิธีการจัดการเรียน การสอนเน้นความรู้ภาคทฤษฎี และวิธีการบรรยาย ทั้ง ๆ ที่ความเป็นพลเมือง คือ การเคารพตนเอง เคารพผู้อื่น เคารพกติกา และมีความรับผิดชอบต่อสังคม และการได้มาซึ่งคุณลักษณะดังกล่าว ควรจัดการเรียน การสอนแบบคิดวิเคราะห์ ผักผ่อน ผ่านกิจกรรมเชิงกระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มร่วมกัน นอกจากนี้ในปัจจุบันความรู้ความเข้าใจเรื่องประชาธิปไตย ในโรงเรียน ซึ่งสัมพันธ์กับการสร้างความเป็นพลเมืองโดยตรงนั้น เท่าที่ปรากฏในสถานศึกษาเป็นแต่เพียงการเลือกตั้งสภานักเรียน ทั้ง ๆ ที่ ประชาธิปไตยเป็นเรื่องของวิถีชีวิต การอยู่ร่วมกันในสังคม (คณะอนุกรรมการนโยบาย ปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ด้านพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองดี, 2553 : 2) จึงทำให้เกิดปัญหาหลายอย่าง เช่น การทะเลาะวิวาท การประท้วง การจับกลุ่มชุมนุมกัน การทำผิดศีลธรรมอันดีงาม เป็นต้น การเป็นพลเมืองที่ดี จึงเป็นการประพฤติปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง ปฏิบัติตนให้เหมาะสม ไม่ล่วงละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาความเจริญก้าวหน้า ความมั่นคงให้กับประเทศชาติ ปฏิบัติตนตามบรรทัดฐานและขนบธรรมเนียม ประเพณี จารีต เป็นสมาชิกของสังคมที่มีอิสรภาพ ควบคุมกับความรับผิดชอบ และมีสิทธิเสรีภาพควบคุมกับหน้าที่ โดยมีความสามารถในการยอมรับความแตกต่าง และเคารพกติกาในการอยู่ร่วมกัน พร้อมทั้งมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของสังคม ถือเป็นแนวปฏิบัติ ในการดำเนินชีวิตเพื่อพัฒนาสังคมให้ยั่งยืน จากการเจริญเติบโตของประเทศ

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น การรู้ด้านการเป็นพลเมืองดีจะทำให้มนุษย์อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ทำให้ผู้วิจัยสนใจ วิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะความรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 เนื่องจากการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดีมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิต การอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข รวมทั้งการประพฤติปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง ปฏิบัติตนให้เหมาะสม และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาความเจริญก้าวหน้า มั่นคงให้กับประเทศชาติ เจริญเติบโตเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศต่อไป การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ซึ่งอยู่ในช่วงวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่ต้องปลูกฝังค่านิยม การลอกเลียนแบบ การแต่งกาย การพูดจา ส่งเสริมการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ใหม่ ๆ เคารพผู้อื่น เคารพความแตกต่าง เคารพกติกา มีส่วนร่วมและรับผิดชอบต่อสังคมและพึ่งพาตนเอง เพื่อเติบโตเป็นประชากรที่ดีของสังคม จากสภาพข้างต้น ผู้วิจัยสนใจศึกษาคุณลักษณะความรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี มีองค์ประกอบ แต่ละองค์ประกอบประกอบด้วยตัวแปรใด ทั้งนี้ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณลักษณะความรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ช่วยปลูกฝังนักเรียน

ค่านิยมที่ตั้งมาให้แก่นักเรียน ให้เป็นพลเมืองที่ดี ไม่มัวเมา ลุ่มหลง เห็นแก่ตัว เบียดเบียนผู้อื่น เพื่อนักเรียนจะได้เติบโตไปเป็นประชากรที่มีคุณภาพต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบเชิงสำรวจความรู้ด้านการเป็นพลเมืองดีของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25
2. เพื่อศึกษาคุณลักษณะเชิงยืนยันความรู้ด้านการเป็นพลเมืองดีของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 จำนวน 32,901 คน จากโรงเรียนทั้งหมด 84 โรงเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) จำนวน 760 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบวัดคุณลักษณะการรู้สิ่งแวดล้อมของนักเรียนมัธยมศึกษา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 1 ชุด ประกอบด้วยคำถาม 36 ข้อ ลักษณะเป็นข้อคำถามปลายปิดแบบประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.60 ค่าอำนาจจำแนกของคำถามรายข้อ เท่ากับ 0.50 และค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.80

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ โดยมีขั้นตอนดังนี้

3.1 จัดเตรียมแบบสอบถามคุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี ที่เป็นเครื่องมือในการวิจัยให้เพียงพอ จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ขอบหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 และผู้อำนวยการโรงเรียนที่นักเรียนเป็นกลุ่มตัวอย่าง

3.2 ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์โดยผ่านทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ไปยังกลุ่มโรงเรียนที่นักเรียนเป็นกลุ่มตัวอย่าง

3.3 ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตัวผู้วิจัยเอง ระหว่างเดือนสิงหาคม ถึง กันยายน 2561 ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบของ นางลักษณ วิรัชชัย (2543 : 33-59) ได้แก่ อัตราส่วนระหว่าง หน่วยตัวอย่างและจำนวนพารามิเตอร์หรือตัวแปรควรจะเป็น จำนวน 10 ต่อ 1 กับกลุ่มตัวอย่างดังนี้

3.3.1 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) ดำเนินการเก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ 16-30 สิงหาคม พ.ศ. 2561 จำนวน 360 คน

3.3.2 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) ดำเนินการเก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ 16-30 กันยายน พ.ศ. 2561 จำนวน 400 คน

3.4 นำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบ แล้วตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ทุกฉบับ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน

พบว่าตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.61–4.10 โดยตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้าพเจ้ามีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ของตนเอง และมีความรับผิดชอบต่อชุมชน (X_3) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 รองลงมา คือ ข้าพเจ้ามีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ (X_1) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 และข้าพเจ้าเคยมีโอกาสดำเนินการร่วม ทำความสะอาดหมู่บ้าน ร่วมอบรมพัฒนาในโครงการต่าง ๆ เมื่อมีโอกาสดำเนินการ (X_{17}) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 ตามลำดับ ส่วนตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้าพเจ้าสนับสนุนและส่งเสริมบุคคลที่ประกอบอาชีพที่สุจริต (X_{30}) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.61 ส่วนการกระจายข้อมูล พบว่ามีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตั้งแต่ 0.671–0.983 โดยในแต่ละตัวแปรมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานใกล้เคียงกัน ตัวแปรที่มีการกระจายข้อมูลสูงสุด คือ ข้าพเจ้ามีส่วนร่วมในการเดินทางเลือกตั้งและประชาธิปไตย ต่าง ๆ ทั้งของหน่วยงานราชการและภายในโรงเรียน เช่น การเลือกตั้งประธานนักเรียน (X_{24}) เท่ากับ .983 รองลงมา คือ ข้าพเจ้ามีความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงานของรัฐบาลทุกสมัย (X_{24}) เท่ากับ .916 และข้าพเจ้ามีความประหยัดในการใช้จ่าย และจัดทำรายรับ-รายจ่าย เป็นประจำทุกวัน (X_7) เท่ากับ .907 ตามลำดับ ส่วนตัวแปรที่มีการกระจายข้อมูลน้อยที่สุด คือ ข้าพเจ้าให้เกียรติเพื่อนร่วมชาติ เพื่อนต่างชาติทุกคนที่เข้ามาในประเทศไทย (X_{34}) เท่ากับ .671

สำหรับการแจกแจงข้อมูล พบว่าจากการพิจารณาลักษณะการแจกแจงข้อมูลในแต่ละตัวแปร จากความเบ้ (Skewness) มีค่าตั้งแต่ -1.019 ถึง -.076 และความโด่ง (Kurtosis) มีค่าตั้งแต่ -.866 ถึง 1.995 ซึ่งค่าความเบ้น้อยกว่า 2.00 และค่าความโด่งมีค่าน้อยกว่า 7.00 แสดงว่าตัวแปรมีลักษณะการแจกแจงเข้าใกล้โค้งปกติ

4.2 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของข้อมูล

พบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรแต่ละคู่ มีค่าตั้งแต่ -.179 ถึง .398 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 260 คู่ และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 49 นั่นคือเมตริกซ์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ไม่เป็นเมตริกซ์เอกลักษณะ แสดงว่าข้อมูลชุดนี้มีความเหมาะสมจะนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบ

4.3 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis)

4.3.1 การตรวจสอบความเหมาะสมของเมตริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

การทดสอบด้วย Bartlett's Test of Sphericity เป็นการทดสอบสมมติฐานว่าเมตริกซ์สหสัมพันธ์นี้เป็นเมตริกซ์เอกลักษณะ (Identity matrix) หรือไม่ พบว่าค่า Chi-Square = 2498.525 และมีค่านัยสำคัญทางสถิติ (Sig.) = .000 ซึ่งน้อยกว่า .05 นั่นคือ เมตริกซ์สหสัมพันธ์ ที่ได้ไม่เป็นเมตริกซ์เอกลักษณะ แสดงว่าตัวแปรทั้ง 36 ตัวแปร มีความเหมาะสมสำหรับนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบได้

4.3.2 การสกัดองค์ประกอบ (Factor extraction) และการหมุนแกน (Rotation)

ผู้วิจัยได้สกัดองค์ประกอบ (Factor extraction) โดยใช้วิธีองค์ประกอบหลัก (Principle Component Analysis) และหมุนแกนองค์ประกอบแบบออร์ทोगอนอล (Orthogonal Rotation) ด้วยวิธีแวนริแมกซ์ (Varimax) ได้ 6 องค์ประกอบ พิจารณาตามเกณฑ์ที่กำหนดว่าองค์ประกอบต้องมีค่าไอเกน (Eigen value) มากกว่าหรือเท่ากับ 1.0 มีตัวแปรที่อธิบายองค์ประกอบตั้งแต่ 3 ตัวแปรขึ้นไป และตัวแปรในแต่ละองค์ประกอบจะต้องมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor loading) ตั้งแต่ 0.30 ขึ้นไป เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์ดังกล่าวพบว่า องค์ประกอบคุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดีของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น มีทั้งหมด 6 องค์ประกอบ มี 36 ตัวแปร

ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรรายข้อ มีค่าตั้งแต่ 0.355 ถึง 0.763 และมีทั้งหมด 6 องค์ประกอบ จำนวน 29 ตัวแปรย่อย (พฤติกรรมบ่งชี้) โดยสามารถอธิบายความหมายขององค์ประกอบทั้ง 6 องค์ประกอบ ได้ดังนี้

- ด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวม (Collective responsibility) หมายถึง การตระหนักถึงสถานภาพ และบทบาทของตนเองต่อส่วนรวม การยอมรับฟังผู้อื่น การให้เกียรติผู้อื่น

- ด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง (Self-responsibility) หมายถึง การรู้หน้าที่ การรับผิดชอบต่อตนเอง และพึ่งตนเองได้ ไม่ยอมตกอยู่ภายใต้อิทธิพลหรืออำนาจของผู้อื่น ใช้สิทธิเสรีภาพโดยมีความรับผิดชอบ

- ด้านการเคารพกฎหมาย กติกาของสังคม (Respect the law of society) หมายถึงการเคารพกติกา เคารพกฎหมาย ไม่ใช้กำลังแก้ปัญหาและยอมรับผลของการละเมิดกติกา

- ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political participation) หมายถึง การตระหนักว่าตนเป็นสมาชิก หนึ่งของสังคม รับผิดชอบต่อภาระกิจของตน และมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาโดยไม่ก่อปัญหา และลงมือทำด้วยตนเอง

- ด้านการเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น (Respect the freedom of others) หมายถึง การไม่ใช้สิทธิ เสรีภาพของตน ไปละเมิดสิทธิเสรีภาพผู้อื่น ยอมรับความแตกต่าง และเคารพผู้อื่นที่แตกต่างจากตน เห็นคุณค่าของผู้อื่น

- ด้านการประพฤติปฏิบัติตน (Conduct) หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตนให้อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข รู้ทันข่าวสารบ้านเมือง และร่วมสืบสานวัฒนธรรมอันดีงาม

4.4 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis)

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลคุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี พบว่าโมเดลการวัด คุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี มีความตรงเชิงโครงสร้าง พิจารณาได้จาก ค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบความตรงของโมเดล ได้แก่ $\chi^2 = 643.997$, $df = 359$, $p = 0.050$, $TLI = 0.900$, $SRMR = 0.050$, $RMSEA = 0.045$ และค่า $\chi^2/df = 1.793$

เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบของ 6 องค์ประกอบ 29 ตัวแปร พบว่าค่าน้ำหนักองค์ประกอบทุกตัว มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งมีค่าตั้งแต่ 0.483 ถึง 1.011 โดยจัดเรียงลำดับตามค่าน้ำหนักองค์ประกอบจากมากไปน้อย ดังนี้ องค์ประกอบด้านการเคารพกฎหมาย กติกาของสังคม องค์ประกอบด้านการประพฤติปฏิบัติตน องค์ประกอบด้านการรับผิดชอบต่อตนเอง องค์ประกอบด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวม องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมกับการเมือง และองค์ประกอบ ด้านการเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 1.011, 1.002, 0.959, 0.928, 0.913 และ 0.483 ตามลำดับ องค์ประกอบด้านการเคารพกฎหมาย กติกาของสังคม มีน้ำหนักความสำคัญสุด ขณะที่องค์ประกอบด้านการเคารพสิทธิเสรีภาพ ของผู้อื่นมีน้ำหนักความสำคัญต่อคุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดีน้อยที่สุด

สรุปผล

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบเชิงสำรวจคุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบ เชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) ได้จำนวน 6 องค์ประกอบ ได้แก่

1.1 องค์ประกอบที่ 1 ด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวม (Collective responsibility) มี 7 ตัวแปร น้ำหนัก องค์ประกอบอยู่ระหว่าง .355 - .646 มีค่าผลรวมความแปรปรวน 5.667 คิดเป็นร้อยละ 16.193 ของความแปรปรวนทั้งหมด มีค่าความแปรปรวนสะสมร้อยละ 16.193

1.2 องค์ประกอบที่ 2 ด้านการรับผิดชอบต่อตนเอง (Self-responsibility) มี 6 ตัวแปร น้ำหนักองค์ประกอบ อยู่ระหว่าง .409 - .654 มีค่าผลรวมความแปรปรวน 2.558 คิดเป็นร้อยละ 7.309 ของความแปรปรวนทั้งหมด มีค่าความแปรปรวน สะสมร้อยละ 23.502

1.3 องค์ประกอบที่ 3 ด้านการเคารพกฎหมาย กติกาของสังคม (Respect the law of society) มี 6 ตัวแปร น้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .373 - .660 มีค่าผลรวมความแปรปรวน 1.869 คิดเป็นร้อยละ 5.339 ของความแปรปรวนทั้งหมด มีค่าความแปรปรวนสะสมร้อยละ 28.841

1.4 องค์ประกอบที่ 4 ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political participation) มี 3 ตัวแปร น้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .684 - .763 มีค่าผลรวมความแปรปรวน 1.632 คิดเป็นร้อยละ 4.664 ของความแปรปรวนทั้งหมด มีค่าความแปรปรวนสะสมร้อยละ 33.504

1.5 องค์ประกอบที่ 5 ด้านการเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น (Respect the freedom of others) มีตัวแปร 4 ตัวแปร น้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .446 - .697 มีค่าผลรวมความแปรปรวน 1.339 คิดเป็นร้อยละ 3.825 ของความแปรปรวนทั้งหมด มีค่าความแปรปรวนสะสมร้อยละ 37.329

1.6 องค์ประกอบที่ 6 ด้านการประพฤติปฏิบัติตน (Conduct) มี 3 ตัวแปร น้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .684 - .763 มีค่าผลรวมความแปรปรวน 1.259 คิดเป็นร้อยละ 3.598 ของความแปรปรวนทั้งหมด มีค่าความแปรปรวนสะสมร้อยละ 40.928

2. ผลการศึกษาองค์ประกอบเชิงยืนยันคุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) พบว่าตัวแปรจำนวน 29 ตัวแปร ตัวแปรแต่ละตัวมีค่าเป็นบวก และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1 ทุกตัวแปรประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ จัดเรียงลำดับตามค่าน้ำหนักองค์ประกอบจากมากไปน้อย ดังนี้ องค์ประกอบด้านการเคารพกฎหมาย กติกาของสังคม องค์ประกอบด้านการประพฤติปฏิบัติตน องค์ประกอบด้านการรับผิดชอบ ต่อตนเอง องค์ประกอบด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวม องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมกับการเมืองและองค์ประกอบด้านการเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 1.011, 1.002, 0.959, 0.928, 0.913 และ 0.483 ตามลำดับ นั่นคือ องค์ประกอบด้านการเคารพกฎหมาย กติกาของสังคม มีน้ำหนักความสำคัญสูงสุด ขณะที่องค์ประกอบด้านการเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น มีน้ำหนักความสำคัญต่อคุณลักษณะการรู้เท่าทันสื่อที่น้อยที่สุด แต่ละองค์ประกอบมีน้ำหนักโมเดลคุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี มีดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง ระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ได้ χ^2 เท่ากับ 643.997 ค่า p เท่ากับ 0.050 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ค่าดัชนีวัดความเหมาะสมโมเดล (TLI) เท่ากับ 0.900 รากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของเศษเหลือในรูปของคะแนนมาตรฐาน (SRMR) เท่ากับ 0.050 และค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (RMSEA) เท่ากับ 0.045

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาคุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) พบว่าตัวแปรในองค์ประกอบเดียวกันมีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งได้องค์ประกอบคุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดีจำนวน 6 องค์ประกอบ 38 ตัวแปรที่สังเกตได้มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.355 ถึง 0.763 ประกอบด้วย ด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวม จำนวน 7 ตัวแปร ด้านการรับผิดชอบต่อตนเอง จำนวน 6 ตัวแปร ด้านการเคารพกฎหมาย กติกาของสังคม จำนวน 6 ตัวแปร ด้านการมีส่วนร่วมกับการเมือง จำนวน 3 ตัวแปร ด้านการเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น จำนวน 4 ตัวแปร และด้านการประพฤติปฏิบัติตน จำนวน 3 ตัวแปร

2. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) คุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 พบว่าประกอบไปด้วย 6 องค์ประกอบ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าองค์ประกอบทั้ง 6 นี้ขึ้นอยู่กับบริบทของสังคมไทย ตามแนวคิดของการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทยเพื่อพัฒนาการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดีในประเทศไทย ในความหมายของการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี หมายถึง การรู้ถึงความสามารถของบุคคลในการประพฤติปฏิบัติตน ด้วยความตระหนักในสิทธิเสรีภาพ มีความจงรักภักดี

ต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ รู้หน้าที่ มีความรับผิดชอบ ความถูกต้อง มีความเคารพผู้อื่น เคารพกฎหมาย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกัน ในไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข ซึ่งทั้ง 6 องค์ประกอบมีดังนี้

2.1 ด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวม (Collective responsibility) หมายถึง การตระหนักถึงสถานภาพ และบทบาทของตนเองต่อส่วนรวม การยอมรับฟังผู้อื่น การให้เกียรติผู้อื่น

2.2 ด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง (Self-responsibility) หมายถึง การรู้หน้าที่ การรับผิดชอบต่อตนเอง และพึ่งตนเองได้ ไม่ยอมตกอยู่ภายใต้อิทธิพลหรืออำนาจของผู้อื่น ใช้สิทธิเสรีภาพโดยมีความรับผิดชอบ

2.3 ด้านการเคารพกฎหมาย กติกาของสังคม (Respect the law of society) หมายถึง การเคารพกติกา เคารพกฎหมาย ไม่ใช้กำลังแก้ปัญหาและยอมรับผลของการละเมิดกติกา

2.4 ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political participation) หมายถึง การตระหนักว่าตนเป็นสมาชิกหนึ่งของสังคม รับผิดชอบต่อภาระกิจของตน และมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาโดยไม่ก่อปัญหา และลงมือทำด้วยตนเอง

2.5 ด้านการเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น (Respect the freedom of others) หมายถึง การไม่ใช้สิทธิเสรีภาพของตน ไปละเมิดสิทธิเสรีภาพผู้อื่น ยอมรับความแตกต่างและเคารพผู้อื่นที่แตกต่างจากตน เห็นคุณค่าของผู้อื่น

2.6 ด้านการประพฤติปฏิบัติตน (Conduct) หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตนให้อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข รู้ทันข่าวสารบ้านเมืองและร่วมสืบสานวัฒนธรรมอันดีงาม ซึ่งองค์ประกอบทั้งหมดที่ศึกษามาได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ วสันต์ พรพุทธิพงศ์ และคณะ (2558 : 1331) ได้ศึกษาเรื่องการรับรู้หน้าที่พลเมืองดีของเยาวชนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร พบว่า ตัวแปรอิสระเพียง 2 ตัวแปร ได้แก่ ระดับการรับรู้ หน้าที่พลเมืองดีของเยาวชนด้านเศรษฐกิจ และด้านการเมืองการปกครอง ที่สามารถพยากรณ์การรับรู้หน้าที่พลเมืองดีของเยาวชนด้านคุณลักษณะพื้นฐานของพลเมืองดี ระดับการรับรู้หน้าที่พลเมืองดีของเยาวชนในเขตพื้นที่กรุงเทพ ฯ โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ (2555 : 23-31) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความเป็นพลเมืองในประเทศไทย (Citizenship in Thailand) ผลการศึกษา พบว่าคุณสมบัติของการเป็นพลเมืองดีที่ประชาชน ให้ความสำคัญสูงสุด 5 อันดับแรก คือ การทำงานแบบสุจริต การมีความภูมิใจในการเป็นคนไทย การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การเต็มใจที่จะเสียภาษีและการปฏิบัติตามกฎหมาย และทรงสิริ วิจิราพันธ์ (2556 : 101) ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะพลเมืองดี ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรที่ศึกษามีทั้งหมด 5 ตัวแปร ได้แก่ ด้านคุณลักษณะพื้นฐาน ด้านความรู้และทักษะ ด้านการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตย ด้านสังคมและวัฒนธรรม และด้านเศรษฐกิจ นักศึกษามีคุณลักษณะการเป็นพลเมืองดีโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับดีมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ผลการวิจัยครั้งนี้ได้วิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 สามารถนำคุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดีของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ที่ได้เป็นแนวทางในการกำหนด คุณสมบัติเพื่อพิจารณานักเรียนที่รู้ด้านการเป็นพลเมืองดี

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่างที่นอกเหนือจากการวิจัยครั้งนี้ เช่น กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการปกครอง และผู้ปกครอง เพื่อจะได้ข้อมูลจากทุกภาคส่วนมาวิเคราะห์คุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี

2.2 ควรมีการศึกษาคุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดีอย่างต่อเนื่อง เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง และพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: กระทรวงฯ.
- คณะอนุกรรมการนโยบายปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองด้านพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองดี. (2553). ยุทธศาสตร์พัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง พ.ศ. 2553-2561. กรุงเทพฯ.
- ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ. (2555). ความเป็นพลเมืองในประเทศไทย. การประชุมวิชาการ ครั้งที่ 13. 22 - 24 มีนาคม 2555. ศูนย์ประชุมสหประชาชาติ. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- ทรงสิริ วิชิรานนท์. (2556). คุณลักษณะพลเมืองดีของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2543). วิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน : การวิจัยปฏิบัติการของครู จัดพิมพ์เนื่องในโอกาส เกษียณอายุราชการ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วสันต์ พรพุทธิพงศ์ และคณะ. (2558). การรับรู้หน้าที่พลเมืองดีของเยาวชนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยศิลปากร, 8(1), 1331-1339.